

מיפוי חברתי למסגרות חינוכיות

תודה לך איש/אשת חינוך חברתי שבחרתם להוריד את הקובץ ולעשות בו שימוש.

לפני שאציג את הרעיון מאחורי מסמך זה.
תרגיל קצר

מבקשת מכם כעת לעצום עיניים לסקור בראשכם את ילדי הגן או הכיתה שלכם ולרשום את הילד/ה הראשונה עם הקושי החברתי שעולה לכם לראש _____
מצאתם, מצויין.
עכשיו את הילד השני עם הקושי החברתי _____.
עכשיו את הילד/ה שהחברים מקניטים אותו _____ והשני _____
מעייף לא !! לכן נעצור כאן.

התרגיל הקצר הזה ממחיש את מה שעושים רוב אנשי החינוך, כך הם מחלקים/מתייגים את הכיתה בהסתמך על הזיכרון והמחשבת האוטומטיות שלהם שיושבות על סכמות ספציפיות.

זיכרון זה דבר מתעתע, בזיכרון נשמר הדבר האחרון שראיתם, הילד/ה שאתם מתעסקים איתם לרוב ואני סמוכה בטוחה כי ישנם ילדים שלא "קופצים" לכם, שלא עולים לכם לראש, הם "נשכחו" להבדיל מה"בטוחים" שעולים לראשכם מסיבות כאלה ואחרות וייתכן שהם גם ה-"מאתגרים" ...

שיטת "הזכרון" הינה שיטה לא יעילה, לא רצויה ובוודאי לא חינוכית או ערכית.

מיפוי מסגרת חינוכית גן /כיתה/צהרון וכו' חשובים ליצירת אקלים מיטבי.
בקובץ שלפניכם בניתי מודל למיפוי כיתה/גן מבחינה חברתית .

אז בואו נתחיל ...

תחילה נבין לשם מה?! לשם מה "מיפוי חברתי"?
אם נכין בתחילת השנה קובץ שכזה (שלא לוקח יותר משעה) הוא יעזור לנו בהמשך בהיבטים רבים בכיתה לדוגמה: בעזרת המיפוי נדע מי להושיב ליד מי, נדע איך לחלק לקבוצות עבודה, נדע על מי "לשים עין" ואת מי להזמין ללוח כי "כמעט ולא שומעים אותו" ועוד ועוד .
לרוב אנשי חינוך בבואם לחלק לקבוצות או הושבה כיתתית פועלים כפי שהצגתי בתרגיל מעלה "מי קופץ לי לראש" או בסקירת הכיתה במבט עיניים, אני אומרת לכם- לא מספיק יעיל (ובפעם רבות "לא פייר" כי ישנם כאלו ששוכחים אותם).

אז מה עושים ? ! עורכים מיפוי חברתי.

את המיפוי הזה אני ממליצה לערוך 3 פעמים בשנה: בתחילת שנה, אמצע וסוף ולראות האם יש שינוי במדדים של ילדים ספציפיים ובכלל באקלים החברתי.

איך עורכים זאת?

2 דרכים יש לבדוק את האקלים החברתי בכיתה :

1. דף מיפוי שאיש החינוך עורך לבדו.
2. שאלון סוציומטרי בשיתוף התלמידים.

2 הדרכים טובות, אני ממליצה לערוך את שניהם ולראות האם ישנה התאמה או לא. גם אם אין התאמה - לא נורא, יש לראות את נקודות המבט השונות ולבחון אותם.

אז עכשיו בואו נתחיל באמת

לפניכם 2 האפשרויות מחולקים לפי סגנון הערכה ואליהם מצ"ב כל
הקבצים הרלוונטים ותמונות הסבר.

מספר הבהרות קודם לכן :

1. המסמך רשום בלשון נקבה כי מרבית אנשי החינוך הן נשים (עדיין ב-
2020).
2. השתמשתי במילה "כיתה" מטעמי נוחות או שיגרה אך הכוונה היא גם לגן
או לכל מסגרת חינוכית.
3. המסמך הוא רק שלכם ואין להעבירו.
4. *****המיפוי החברתי אינו טאבו ואינו אבחון הוא משמש אך ורק
ל"תמונת מצב". הוא יכול להשתנות בכל רגע נתון ולכן אין
להסתמך אך ורק עליו.**

1. מיפוי הכיתה בממדים חברתיים

רשמו את שמות כל הילדים וסמנו V בקטגוריה המתאימה (אפשר יותר מאחד)

שם הילד	1 נק'	2 נק'	3 נק'	4 נק'	5 נק'	6 נק'	7 נק'	סה"כ הנקודות
.1								
2								
.3								
.4								
.5								
.6								
.7								
.8								
.9								
.10								
.11								
.12								
13								
.14								
.15								
.16								
.17								
.18								
.19								
.20								
.21								
.22								
.23								

ראו תמונה לדוגמה מצורפת בהמשך

לאחר שסימתם בטבלה:

1. סכמו את סך הנתונים של כל ילד.
2. הציבו על גרף את התלמידים (או בטבלה) ממספר נקודות נמוך למספר נק' גבוה, מילד חברתי לילד עם קושי חברתי.
3. שימו לב ל"נורות אדומות": 10 הילדים עם הניקוד הגבוה ביותר, ילדים שסומנו בקטגוריית "מופנמים/שקטים" והילדים המועדים להקנטות.
4. חשבו מה ניתן לעשות עם הנתונים הללו? מה התגלה חדש? במי לא הבחנת? את מי את לא מכירה כל כל ויש לשוחח עימו? מי הם הזוגות/ השלישיות החזקות או החלשות בכיתה? יש לשקול התייעצות עם יועצת או פסיכולוגית ביה"ס לבניית תכנית עבודה מתאימה.
5. שמרו את הדף. להשוואה בהמשך... (כפי שאמרתי ממליצה על 3 כאלה בשנה)

הנתונים הם אישיים שלך !!! ולא מעבירים אותם לאף גורם זהו כלי עבודה בלבד המשמש אותך ליצירת אקלים מיטבי בכיתה.

יש לזכור המטרה שלנו מספר נקודות נמוך לכל ילד.

תמונה לדוגמה

1. מיטרי הכיתה במספרים חברתיים
רשמו את שמות כל הילדים ושטנו V בקטגוריות המואנמות (אפשר יותר מאחד)

שם הילד	נושאים חברתיים	מנגנון ויזואלי	דבר או שירים	שירים	קולות	קטגוריות	שמות ילדים	שמות ילדים
	1	2	3	4	5	6	7	8
1. אריאל								
2. יואל								
3. יואל								
4. יואל								
5. יואל								
6.								
7.								
8.								
9.								
10.								
11.								
12.								
13.								
14.								
15.								
16.								
17.								
18.								
19.								
20.								
21.								
22.								
23.								
24.								
25.								

כל הזכויות שמורות לעמ"ד ירושלים - 1970. יועצת חינוכית
אין להעביר או להפיץ את הנתונים לשימוש אישי בלבד!
www.m-hevraty.co.il

2. מיפוי סוציומטרי

מעט יותר עבודה אך שווה מאוד, ממליצה בחום!

בעבודה משותפת בכיתה לכל תלמיד מחלקים פתק אחד מהמצורפים בהמשך, הפתקים מגוונים בכוונה.

חשוב להדגיש בפני התלמידים :

1. אין לשוחח כעת ביניכם. בכיתה שקט ד מ מ ה ! (הכוונה ביניהם בכיתה).
2. לא משוחחים על כך גם בהמשך.
3. הפתקים הם לשימוש המורה בלבד והם נזרקים לפח מאוחר יותר.
4. הכוונה בפתק היא לכל הילדים בכיתה בנים ובנות ולווא דווקא רק לחברים הקרובים שלך.

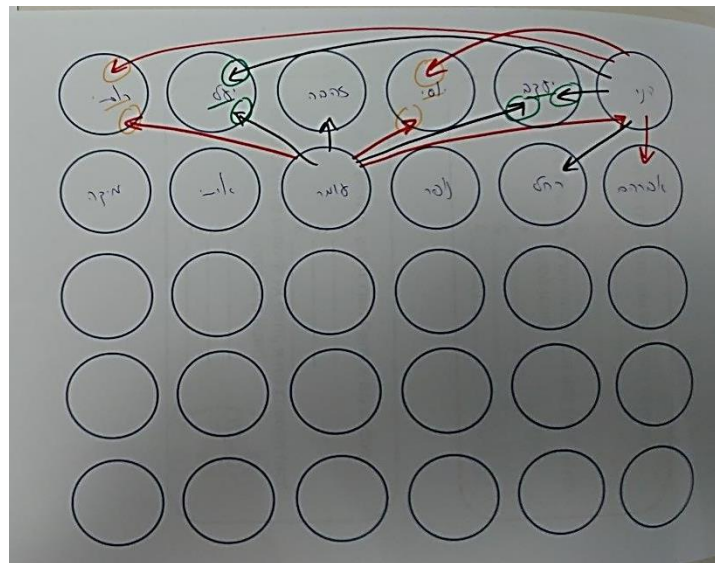
לאחר שחילקנו את הפתקים והסברנו את הדגשים, הילדים ממלאים אותם והמורה אוספת את כולם, שומרת עליהם בקפידה (שחלילה לא ידלוף החוצה) זה הזמן לאגד את הנתונים (יש להצטייד בצבעים ולסמן בצבעים שונים, נתונים שונים) וכך עושים זאת...

1. בוחרים 2 צבעים. לדוגמה: צבע אדום בחרנו לאזכור חיובי וצבע שחור לאזכור שלילי.
 2. רושמים את שמות כל ילדי הכיתה בעיגולים.
 3. מבצעים ניתוח נתונים, ראו תמונה מספר 1.
- מהשם של כל ילד מוצאים חצים בהתאם לפתקים שרשם "חץ אדום" שם חיובי, "חץ שחור" שם שלילי
4. אוספים נתונים מהחיצים. כמה חצים חיוביים ושלילים קיבל כל ילד = מדד פופולאריות. ועורכים חשיבה: מי לא קיבל חצים כלל? מי קיבל רק חיובי או רק שלילי וכדומה.
 5. מבצעים הקשרים וחושבים מה לעשות עם כלל הנתונים.

זו ההמלצה שלי, מעט עבודה אבל אין מראה עיניים טוב מזה (למתקדמים
ניתן להזין בגרף אקסל).

מה עושים בגן ??? אותו דבר . כל פעם בוחרים ילד/ה בשקט שואלים אותו
את השאלה והגננת ממלאה את הטופס. בסיום אוספים את הנתונים.

תמונה 1

בניתוח הנתונים מה אפשר לראות ?

1. מי נרשם פעמים רבות.
2. מי לא נרשם כלל.
3. הקשרים. מי רשם את מי ומי רשם 3 חברים אבל הם לא רשמו אותו.
4. מספר ה"חצים" כלפי כל ילד. והאם הם חיוביים או שליליים.
5. ממי התעלמו וכלל לא נרשם (נורה אדומה!!!)

ועוד ועוד .

שם: _____

מי הם 3 הילדים עימם תטוס לירח?

1. _____
2. _____
3. _____

מי הם 3 הילדים שתעדיף לא לטוס עימם?

1. _____
2. _____
3. _____

שם: _____

מי הם 3 הילדים שתיקח איתך לאי בודד?

1. _____
2. _____
3. _____

מי הם 3 הילדים שתעדיף שלא יבואו איתך לאי?

1. _____
2. _____
3. _____

טבלה

שם התלמיד	חיובי	שלילי
1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		
8		
9		
10		
11		
12		
13		
14		
15		
16		
17		
18		
19		
20		
21		
22		
23		

			24
			25

ניתוח נתונים
מיפוי והקשרים (ראו תמונה 2 למעלה)

עד כאן המיפוי החברתי.

לדעתי הקובץ הכי חשוב !

פעילויות ותכניות זה טוב ויפה אך קודם עלינו להבין "מה נקודת הפתיחה" את מה יש לחזק ואח"כ נחשוב איך.

דבר חשוב שיש לזכור, לא תמיד נצליח לעזור לכל התלמידים ולכן לאחר בדיקה מתאימה יש להפנות לאיש טיפול המתאים.

אני כאן לכל שאלה, לייעוץ או לעזרה גם לגבי ילדים ספיציפיים, גם בעניין תכניות ומיפויים.

בהצלחה ,

אהבתם, רוצים להתעדכן בעוד פעילויות חברתיות!?

הצטרפו לקבוצת הפייסבוק

"ילדים אוהבים חברים"

בקרו באתר

www.m-hevrati.co.il

והמשיכו להתעדכן .

נופר ירושלמי- ספדה

יועצת חינוכית ומנחה חברתית.

כי אין כמו חברים ...